

BEKÖSZÖNTŐ

Minden páros évben megrendezett, immár 14. konferenciánk jelzi, hogy lassan három évtizede kezdtük meg tematikus tanácskozásainkat. Az ideit összegyűjtve témaként az Eucharisziát, az Oltáriszentséget és az Úrvacsorát választottuk, hogy betekintést kaphassunk abba a gazdag kulturális kincsbe, ami az Eucharisztia-tisztelet során évszázadok alatt kialakult. Tudásunk összegereblyezésével kezdjük meg felkészülésünket a 2020-ban esedékes Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus magyarországi eseményére.

Mi is az az Eucharisztia? Az eucharisztia (a gör. *eu* és *kharisz* szavakból: hálaadás) Jézus áldozati teste és vére a kenyér és a bor színe alatt, ahogy az utolsó vacsorán keresztáldozatát elővételezte és mint örök emlékezetét az Egyházra hagyta és ezáltal létrehozta az új szövetséget: „Kezébe vette a kenyeret, hálát adott (gör. *euchariszeszasz*)...”. Tágabb értelemben a szentmise, szorosabb értelemben az Oltáriszentség. A katolikus hitvallásban a hét szentség egyike, amit az oltáron lévő tabernákulumban, szentségházban őriznek, innen a neve: Oltáriszentség. Az Oltáriszentségben Jézus Krisztus van jelen. Más bibliai elnevezés a *kenyértörés* (*ApCsel 2,42*), és az *Úr vacsorája* (*1Kor 11,20*). Ezt az emlékezetet az Egyház a legelső idők óta ünnepelte, s annak legrégebb írásos szövegét a *Lk 22,19*; *1Kor 11,23*; *Mk 14,22* és *Mt 26,26* őrizte meg.

Az apostolok úgy értelmezték Jézus szavait, hogy a kenyér és a bor színe alatt valóságos testét és vérének adja áldozatul. Vagyis a kenyér és a bor nem más, mint a megfeszített és feltámadt Jézus testének és vérének szentségi megjelenési formája. Az Oltáriszentségben tehát ott van az üdvösség egész eseményének a megjelenítése: a megtestesülés, a kereszthalál, a feltámadás és a Szentlélek elküldése. Anyaga a búzából készült *kenyér* és a szőlőből készült *bor*. A szentség akkor jön létre, amikor a fölszentelt pap az átváltoztatás szavait kimondja a misében, akkor a kenyér és a bor lényege átváltozik Krisztus testévé, ill. vérévé.

Az egyház története során nagy viták voltak arról, hogy miként lehet értelmezni Jézus jelenlétét az Oltáriszentség, az Úrvacsora jegyeiben? A római katolikusok *transzszubsztanciáról*, átlényegülésről beszélnek, a lutheránusok *konzszubsztanciáról*, a református értelmezés *reális presentia*t emleget, miszerint az Úrvacsora jegyei nem változnak ugyan át Jézus testévé és vérévé, de az élő, megdicsőült Krisztus az Úrvacsorában valóságosan jelen van a Szentlélek által.

A keresztény tanítás központi elemével van tehát dolgunk. Az Eucharisztia őrzése, kiszolgálása gazdag tárgyi kultúrát alakított ki az évszázadok folyamán. A tisztelet legkülönbözőbb formái jöttek létre a költészetben, liturgikus zenében, ábrázoló művészetekben (festészet, szobrászat), az ötvös- és textilművészetben. A krisztusi ígértet jegyében pedig – „ahol ketten-hárman összegjönnek az én nevemben”, ott velük vagyok én is – a tisztelet közösségi formáit alakította ki.

A konferencia előadásai alapján összeállított tanulmánykötetünk tehát az Oltáriszentség tiszteletének a különböző művészeti ágakban megvalósuló külső megnyilvánulási formáival, a tisztelet és ábrázolás szimbólumaival, a tisztelet megélésének módjával, ünneplésével foglalkozik tehát.

Szeged, 2019. húsvétján

Barna Gábor